

Věc: posudek vedoucího bakalářské práce Marie Hlaváčkové s názvem *Kierkegaard jako spisovatel: strukturální analýza Bázně a chvění*

autor posudku: doc. Mgr. Jakub Češka, Ph.D.

Autorka se ve své práci rozhodla vstoupit (minimálně v českém kontextu) na poměrně neprobádané pole, jelikož hodlá interpretovat filosofické dílo nástroji strukturální poetiky. Tímto také klade, a to poměrně explicitně, otázku, nakolik přesvědčivost filosofického pojednání spočívá v argumentaci, která si od čtenáře vyžaduje reflexivní přístup (spekulativní rozum), a nakolik ji naopak máme hledat v užitých literárních postupech, jež bychom nepřesně a patrně také pouze na první pohled mohli považovat za ornamentální. Literární postupy totiž od čtenáře nevyžadují racionalitu, kritičnost a pochybování (jedním výrazem vlastní rozum), nýbrž u něj naopak předpokládají důvěru (tímto si ji také jaksi samozřejmě vyžadují). Problematickostí literárních iluzí spočívá totiž v tom, že je nelze verifikovat. Pokud by se čtenář hodlal k literárnímu dílu vztáhnout obdobně jako ke spekulativnímu pojednání, porušil by tím základní implicitní smlouvu důvěry, čímž by si také zatarasil cestu k nabízené narativní hře. Specifickými literárními postupy totiž bývá v díle utvořena jistá hodnotová osnova, která je spjata s příslušnou afektivitou. Přečteme-li literární díla adekvátním způsobem, zaujme ono místo inscenované pro čtenáře, tudíž zaujmeme určitou hodnotově-emoční perspektivu textu, v níž má rozhodující slovo iluzivnost a nikoli argumentace. V této perspektivě se autorka rozhodla pojednat dílo Sorena Kierkegaarda *Bázeň a chvění*. Nutno autorce přiznat, že jak téma, tak i poměrně nezvyklý interpretační přístup, zvolila zcela samostatně. Přičemž nejenom že se volba Kierkegaarda povahou jeho pojednání a jeho inklinací ke krásné literatuře ukazuje jako příhodná, neméně podstatně však je, že ji autorka přesvědčivě odůvodňuje.

Detailní odůvodnění se netýká pouze zvoleného tématu, ale také metody, přičemž východisko autorka nalézá u Mukařovského v pojetí subjektivní epiky, dále detailně využívá naratologii Lubomíra Doležela (*Narativní způsoby v české literatuře*). V Doleželově naratologii klade důraz na subjektivizační rysy moderního vyprávění, které nalézá ve specificky pulsující intenzitě v interpretovaném díle. Kromě přesvědčivě odůvodněné volby tématu a adekvátnosti interpretačního klíče, oceňuji také autorčin interpretační výkon: v deskripci a interpretaci narativní prvků napříč Kierkegaardovou *Bázni a chvění* je suverénní. Přitom dokládá, nakolik autor dosahuje individuace a niternosti (zanícenosti), které vyznačuje jako klíčové pojmy Kierkegaardovy filosofie, užitím specifických literárních postupů (autorka je označuje souhrnně jako „literární působení“, což sice docela dobře vystihuje, oč v těchto technikách běží, přesto by stálo za to, uvažovat o přílehavějším označení). Tudíž že neméně podstatnou roli v *Bázni a chvění* plní iluzivní pasáže. Autorka nakonec ukazuje, že cíle, kterého hodlá Kierkegaard v *Bázni a chvění* dosáhnout, může dosáhnout pouze literárními prostředky, nikoli argumentativními postupy a tudíž, že po čtenáři je vyžadováno pouze to, aby se stal v plné míře čtenářem, tímto také zaujal perspektivu textu.

Z výše uvedeného stručného přehledu je patrně zřejmé, že si této práce cením pro autorčinu myšlenkovou samostatnost, schopnost jednotlivé interpretační kroky odůvodňovat, předkládané teze zřetelně formulovat, přitom je z práce na první pohled jasné odkud kam

autorka mří. Jednoduše řečeno, teze je v úvodu zřetelně formulována, v samotné práci detailně artikulována, aby se autorka dobrala od úvodního vymezení k poměrně razantnímu a radikálnímu stanovisku, jež spočívá v obrácení pozornosti od argumentace k iluzivnosti, v níž také nalézá vlastní těžiště interpretovaného díla, která teprve může čtenáře přimět (literárními prostředky pohnout) ke změně postoje. Proto tuto práci rozhodně doporučuji hodnotit známkou výborně.

Autorka pracuje s anglickým a českým překladem *Bázně a chvění*, přičemž v úvodní pasáži píše, že anglická verze je „v některých rysech důslednější“ (s. 8). Což dovozuje tím, že jazyková bariéra ji „až na výjimky neumožňuje čerpat z originálního textu“ (s. 8). Mohla by autorka tento svůj vztah vyjasnit, jak jinak totiž může tvrdit o jednom z překladů, že je důslednější, pokud nezná jazyk originálu?

V Poděbradech 9.6. 2014

doc. Mgr. Jakub Češka, Ph.D.